

Erken Çocukluk Dönemi Müzik Eğitiminde Eğitsel Amaçlı Çalgı Tasarımı Uygulamaları

Esra Yücesan¹

Özet

Bu araştırmada, alan yazın doğrultusunda okul öncesi dönem müzik eğitimi süreçlerinde eğitsel amaçlı çalgı tasarımı uygulamalarının yerinin ve öneminin açıklanması ve bu uygulamaların okul öncesi dönem müzik eğitimi süreçlerinde nasıl yer alabileceğine yönelik tasarlanan çeşitli etkinlik örneklerinin paylaşılması amaçlanmıştır.

GİRİŞ

Öğrenme öğretme süreçlerinin verimli bir şekilde tasarlanabilmesi; öğretim programının uygulanabilirliği, okulun teknik ve fiziki alt yapısı, öğretmenlerin mesleki alan yeterliliği, öğrencilerin hazırbulunuşluğu gibi çeşitli faktörlere bağlıdır. Öğretmenler, öğrencilerin programlarda belirtilen kazanımlara ulaşmalarını kolaylaştırmak için çeşitli strateji, yöntem ve tekniklerin yanı sıra, öğretim materyallerinden de yararlanmaktadır. Bu materyaller öğrenmeyi kalıcı hale getirmek, öğrenme-öğretme süreçlerinde öğrencileri aktif kılabilmek amacı ile pedagojik ilkeler ışığında oluşturulan ve kullanılan unsurlardır (Akay, 2019, s. 46).

Müzik çocuklar üzerinde birçok olumlu etkiye sahiptir. Çocukların kişiliklerinin gelişiminde ve genel eğitim süreçlerinde müzik önemli bir rol oynamaktadır. Bu nedenle çocuklara yönelik müzik öğretiminin belirli ilkeler doğrultusunda düzenlenerek, içeriğinin somut materyaller ile desteklenmesinin, çocukların değinilen boyutlarda sağlıklı bir gelişim gösterebilmeleri açısından önemli olduğu düşünülebilir. Böylesi öğretim süreçleri içinde çocukların kalıcı öğrenmeleri desteklenebilir. Çünkü materyaller, öğretimin somut bir şekilde yapılmasını sağlarken, öğrencilerin

1 Dr. Öğr. Üyesi, Sinop Üniversitesi Eğitim Fakültesi, esrayucesan@sinop.edu.tr.
ORCID ID: (0000-0001-6657-6086)

yaparak-yaşayarak öğrenmelerini desteklerler. Öğretim programlarının kazanımlarına uygun olarak hazırlanan materyaller, ilgiyi sürekli canlı tutarak öğrenmeyi hızlandırırken, öğrenciyi motive ederek konuya odaklanmasına katkıda bulunurlar. (Gürman, 2019, s. 8,9,13).

Müzik dersleri, içerisinde birçok soyut kavramı barındıran uygulamalı bir derstir. Müzik derslerinin bu nitelikleri, eğitim süreçlerinde materyal kullanımını gerekli kılmaktadır (Koca, 2018, s. 763; Atak Yayla & Dalmışlı, 2014, s. 200). Böylece soyut kavramlar somutlaştırılabilir ve öğrenme daha kolay gerçekleşebilir (Atak Yayla & Dalmışlı, 2014, s. 200). Müzik derslerinde kullanılacak olan bu materyallerin müzik dersi öğretim programında yer verilen kazanımlara uygunluğu ve öğrenci ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte olması göz önünde bulundurulmalıdır (Koca, 2018, s. 763). Günay ve Özdemir (2006) müzik öğretim materyallerini şu şekilde sınıflandırmaktadır;

Hazır olarak satın alınabilecek müzik öğretim materyalleri;

a.Elektrikle çalışan müzik öğretim materyalleri

Televizyon, dijital (elektronik) piyano, bilgisayarlar, CD çalarlar, videolar, slayt göstericisi ve slaytlar vb. bu kategori içinde yer alan örneklerdir.

b.Elektrikle çalışmayan müzik öğretim materyalleri

Basılı materyaller (müzik ders kitapları, şarkı kitapları, müzik konulu karikatürler, posterler, fotoğraflar, müzik konulu pullar, müzikle ilgili takvimler vb.), mekanik araçlar (akort düdüğü, çatal diyapazon, müzikli biblolar vb.) ve atölye üretimli ürünler (sehpalar, dizekli tahta vb.) bu kategori içinde yer alan örneklerdir.

Ustalara sipariş vererek atölyelerden sağlanabilecek müzik öğretim materyalleri

Kitaplık, materyal saklama dolapları, telden yapılmış sol açkısı, fa açkısı, do açkısı, piyano akort anahtarı, çubuklar, küçük toprak ibrikler vb. bu kategori içinde yer alan örneklerdir.

Müzik eğitimcisinin kendisinin üretebileceği veya öğretmen-öğrenci iş birliği ile üretilen müzik öğretim materyalleri

Bu materyaller basit ve her evde bulunabilecek materyallerle, öğretmen ve öğrencilerin yetenek ve becerileri doğrultusunda müzik eğitimcisinin kendisinin üretebileceği ya da öğretmen-öğrenci iş birliği ile üretilen müzik öğretim materyalleri olarak tanımlanabilir (Bkz. s. 122-127). Ustalara sipariş verilerek yapılabilir müzik öğretim materyallerinin bir kısmı da

dahil olmak üzere kolay erişilebilir malzemeler kullanılarak geliştirilen eğitsel amaçlı çalgılar bu grup içinde değerlendirilebilir.

Çalgı, müziğin öğretilmesinde, öğrenilmesinde ve yaşatılmasında eğitsel değeri çok yüksek bir materyaldir (Bkz. Günay & Özdemir, 2006, s. 72,129). Bu amaçla müzik eğitiminde kullanılmak üzere hazır çalgıların yanı sıra ‘öğretmen ve öğrencilerin kolay erişilebilir çeşitli malzemeleri kullanarak birlikte ürettikleri çalgılardan da yararlanılabilir (Bkz. Şenol Sakin, 2019, s. 81,82). Akay (2019) öğretim materyalleri hazırlanırken, öğrencilerin de bu sürece dâhil edilmesinin önemine vurgu yapmaktadır (s. 55). Eğitsel amaçlı tasarlanan çalgılar, gerek tasarım aşamasında gerekse eğitim süreçleri içinde icra aşamasında öğrencilerin derse katılım ve motivasyonunu artıran bir etkiye sahiptir. Öğrencilerin materyal tasarımına katılım sağlamaları müzik eğitim sürecini içselleştirmeleri açısından da oldukça önemlidir. Günay ve Özdemir (2006) öğrencilerin materyal yapımına dâhil olmalarının, onların derse olan ilgi ve katkılarını artırarak, güven duygusu kazanmalarını destekleyeceğine değinmektedir (s.122). Bu bağlamda eğitsel amaçlı çalgı tasarımı çalışmalarının; tüm öğrencilerin müzik çalışmalarına aktif katılım gösterebilmelerine ve tasarladığı çalgıları eğitim etkinlikleri içinde kolaylıkla kullanabilmelerine imkân sağlaması bakımından müzik eğitimi süreçlerinde önemli bir yere sahip olduğu düşünülebilir.

Salmon’a (2005) göre eğitsel amaçlı çalgıların yapımı ve müzik eğitiminde kullanımına dair süreçler; çeşitli materyallerin dokunarak tanınmasından, deneme yapmaya, ardından kendi çalgısını üretmeye ve biçimlendirmeye uzanan bir yoldur (s. 27). Farklı boyutlardaki boş pet şişelere taş, kum, pirinç vb. malzemeler koyarak marakaslar hazırlama, konserve kutularından bongolar ve yoğurt kaplarından küçük trampetler yapma, balonlardan davullar hazırlama, çeşitli ahşap vb. malzemelerden yararlanarak ritim çubukları hazırlama, dil basma çubukları ve kontraplaklarla kalimbalar tasarlama, tahta-plastik çubuklar, şişe mantarları-boncuklar ile bagetler yapma, zımpara ve tahta bloklarla farklı ses tınıları elde etmek üzere zımpara ses blokları yapma, ceviz kabukları ve kartonlar ile parmak kastanyeti yapma, hindistan cevizi ve su kabağı gibi doğal malzemelerden marakaslar yapma vb. gibi çalışmalar eğitsel amaçlı çalgı tasarımı çalışmalarına örnek olarak verilebilir (Bkz. Erol, 2015; Öztürk, 2007; Sungurtekin, 2001).

Eğitsel amaçlı çalgı tasarım çalışmalarının müzik eğitimine en büyük katkılarında biri de dersliklerde yaşanan çalgı eksikliğinin giderilmesine yönelik desteğidir. Türkiye’de okul öncesi dönem müzik eğitiminin önemli unsurlarından biri olan çalgıların, sınıf ortamında öğrenci sayısı açısından yetersiz olduğunu ortaya koyan çeşitli araştırmalar bulunmaktadır. Yılmaz

Bolat (2017) tarafından 30 okul öncesi öğretmeni ile gerçekleştirilen araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin müzik etkinlikleri konusundaki görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında öğretmenlerin müzik eğitimi konusundaki düşünceleri, müzik etkinlikleri konusundaki bilgi düzeyleri, müzik etkinliklerinde kullandıkları araç-gereçler, müzik etkinlikleri kapsamında yer verdikleri çalışmalar, müzik etkinliklerini uygularken yaşadıkları sorunlar, çocuk şarkıları dağarcıkları hakkındaki düşünceleri ve müzik etkinliklerine yönelik önerileri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma bulguları okul öncesi öğretmenlerinin bir kısmının (%33.3) müzik etkinlikleri uygulamalarında sorun yaşadıklarını düşündüklerini ortaya koymuştur. Öğretmenler bu sorunları tanımlarken; yoğunluklu olarak sınıflarında yeterli müzik aleti olmadığını (f=18) ve müzik aleti kullanmadıklarını (f=14) belirtmişlerdir. Araştırmaya dâhil olan öğretmenlerin müzik etkinliklerinde kullandıkları araç-gereçlere ilişkin bulgular incelendiğinde ise müzik etkinlikleri sırasında en çok davul ve marakas kullandıkları (f=14) tespit edilmiştir (s. 2073, 2086,2088, 2089). Alan yazında benzer araştırma bulgularına sahip (Dere, 2008; Gölbaşı, 2013; Salı, Akkol ve Oğuz, 2013) çalışmalar olduğu gözlenmektedir. Araştırmaların bulguları göz önünde bulundurulduğunda, okul öncesi öğretmenlerinin eğitsel amaçlı çalgıları tasarlayarak dersliklerdeki müzik merkezinde profesyonel çalgılara ek olarak bu çalgılardan da yararlanmalarının faydalı olacağı açıktır. Bu kullanım şekli ile düşünüldüğünde müzik merkezinde çocuklar tarafından her an erişilebilir olabilecek bu çalgıların tasarımında ve etkinlikler içinde kullanım süreçlerinde dikkat edilmesi gereken hususlar önem kazanmaktadır. Eğitsel amaçlı çalgıların tasarım süreçlerinde öğretim materyali hazırlama ilkeleri göz önünde bulundurulmalı ve bu çalgılar müzik eğitim süreçlerinin kazanımları doğrultusunda kullanılabilir olmalıdır. Günay ve Özdemir'e (2006) göre müzik eğitiminde kullanılan bu çalgıların 'estetik' olması da ayrı bir önem taşır. Bir müzik öğretim materyali yapı olarak ve çıkardığı sesler bakımından, öğrencinin ses zevkini, görüntü zevkini zedeleyecek özelliklere sahip olmamalıdır. Bu nedenle müzik öğretim materyallerinin yapı ve ses özelliklerine özen gösterilmesi gerekmektedir (s.107). Bunlara ek olarak tasarlanan çalgının müzik eğitim-öğretim kazanımlarına ulaşmada ne derecede katkı sağladığının gerekli değerlendirmeler yapılarak doğru tespit edilmesi ve eğitim-öğretim süreçleri içinde etkin şekilde kullanılabilmesi için nitelikli eğitim-öğretim etkinliklerinin tasarlanabilmesi de müzik eğitiminde eğitsel amaçlı tasarlanmış çalgı kullanımının farklı bir boyutunu oluşturmaktadır.

Kaya'ya (2006) göre öğretmenlerin materyal kullanımıyla ilgili tutum ve yetenekleri, öğrencilerin öğrenmesinde etkili olmaktadır. Bir öğretmen, materyal kullanımı konusunda ilgisiz ya da yetersizse eğitim programının,

öğrencilerin öğrenmesini sağlamada başarılı olamayacağı düşünülebilir (s. 29). Türkiye’de eğitim fakültelerinin farklı alanlarda öğretmen yetiştiren lisans programlarında Öğretim Teknolojileri dersleri kapsamında öğretim materyallerinin tasarımı ve değerlendirilmesine yönelik konu başlıkları bulunmaktadır(Bkz. YÖK, 2018). Bu kazanımlara yönelik uygulamaların bir kısmında pedagojik amaçlı çalgı tasarımı çalışmalarına da yer verilebilmektedir (Bkz. Şenol Sakin, 2019). Bununla birlikte özellikle temel eğitimde müzik eğitim-öğretim süreçlerini üstlenecek olan okul öncesi öğretmenleri için bu çalışmalar ayrı bir önem taşımaktadır. Meslek yaşamları süresince dersliklerindeki müzik merkezlerinde öğrenci sayısına ve gelişim düzeylerine uygun olarak (bireysel ya da öğrencileri ile tasarladıkları) çalgılara yer verebilmelerinin ve bu çalgıları uygulamalarında etkin bir şekilde kullanabilmelerinin, yaratıcı ve nitelikli müzik eğitim-öğretim yaşantıları oluşturabilmelerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda araştırma kapsamında okul öncesi dönem müzik eğitimi etkinlikleri içinde eğitsel amaçlı çalgıların tasarımı ve kullanımına yönelik örnek planların paylaşılması amaçlanmıştır. Aşağıda yer verilen etkinlik planları okul öncesi dönem müzik eğitimi süreçlerini yürüten öğretmenlerin bireysel ve/veya öğrencileri ile beraber gerçekleştirebilecekleri çalgı tasarımı uygulamalarını kapsamaktadır. Ve her etkinlik planı, tasarlanan bu çalgıların etkin şekilde kullanımını amaçlayan uygulama önerilerini içermektedir.

Etkinlik Çeşidi: Müzik, Sanat, Türkçe Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği

Etkinlik adı: Davul, Çingirak ve Sapan Tef Yapalım.

Yaş Grubu: 60-66 ay

Süre: 40-45 dk. (Öğrenci sayısı ve çocukların katılım süresine göre esnek tutulması önerilmektedir.)

Kazanımlar ve Göstergeleri:

Bilişsel Gelişim

Kazanım 1. Nesne/durum olaya dikkatini verir. (**Göstergeleri:** Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır. Dikkatini çeken nesne/durum/olaya yönelik sorular sorar. Dikkatini çeken nesne/durum/olayı ayrıntılarıyla açıklar.)

Dil Gelişimi

Kazanım 2. Sesini uygun kullanır. (**Göstergeleri:** Konuşurken/şarkı söylerken nefesini doğru kullanır. Konuşurken/şarkı söylerken sesinin tonunu, hızını ve şiddetini ayarlar.)

Kazanım 5. Dili iletişim amacıyla kullanır. (**Göstergeleri:** Konuşma sırasında göz teması kurar. Konuşurken jest ve mimiklerini kullanır. Konuşmayı başlatır. Konuşmayı sürdürür. Konuşmayı sonlandırır. Sohbeste katılır. Konuşmak için sırasını bekler. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler. Duygu ve düşüncelerinin nedenlerini söyler.)

Sosyal ve Duygusal Gelişim

Kazanım 3. Kendini yaratıcı yollarla ifade eder. (**Göstergeleri:** Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder. Nesnelere alışılmadık dışında kullanır. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.)

Kazanım 5. Bir olay veya durumla ilgili olumlu/olumsuz duygularını uygun yollarla gösterir. (**Göstergeleri:** Olumlu/olumsuz duygularını sözel ifadeler kullanarak açıklar.)

Motor Gelişim

Kazanım 5. Müzik ve ritim eşliğinde hareket eder. (**Göstergeler:** Bedenini, nesnelere ve vurmali çalgıları kullanarak ritim çalışması yapar. Basit dans adımlarını yapar. Müzik ve ritim eşliğinde dans eder. Müzik ve ritim eşliğinde çeşitli hareketleri ardı ardına yapar.) (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2013, s. 20,25,28,33).

Materyaller: Saksı davul için; toprak veya plastik saksı, makas, beyaz tutkal, parşömen kağıdı, tutkal kullanımı için fırça, iplik. Sapan tef için; çivi, çekiç (yalnızca öğretmen tarafından kullanılacaklar), metal tel, 'Y' şeklinde ağaç dalı, ahşap boyaları, boya fırçası. Çingirak için; ağaç dalı veya ahşap çubuk, dayanıklı yün iplik, küçük ziller.

Sözcükler: Davul, sapan tef, çingirak.

Kavramlar: ----

Öğrenme Süreci

Etkinlik 1.

Bu etkinlik eğitsel amaçlı çalgı tasarımı uygulamaları kapsamında farklı malzemelerden yararlanarak saksı davul, sapan tef ve çingirak tasarımı çalışmalarını içermektedir. Bu çalgılar uzun süre kullanılabilir dayanıklılıkla olacağından çocuk sayısı kadar tasarlanabilirler. Müzik merkezinde kalabilirler, tüm yıl boyunca müzik etkinlikleri içinde kullanılabilirler.

Tasarım sürecini öğrencilerle birlikte gerçekleştirirken bazı aşamalarda onlara destek sağlanması gerekecektir. Bu nedenle tasarım çalışmalarının (imkânlar dahilinde) yardımcı öğretmenler ve/veya anne-babalar eşliğinde gerçekleştirilmesi, başarılı bir tasarım süreci için katkı sağlayıcı olabilir.

Saksı davul için;

Öncelikle tutkal bir miktar su ile sulandırılır ve saksının ağız bölgesi temizlenir. Parşömen kağıtları (5-6 adet) saksının ağız kısmından biraz daha geniş olacak şekilde kesilerek hazırlanır. Sulandırılmış tutkal, hazırlanan parşömen kağıdının tüm yüzeyine sürülür ve kağıt, saksı üzerine yapıştırılır. Aynı uygulama 5-6 kat olacak şekilde diğer kağıtlarla da tekrarlanır. Saksının ağız kısmının dışında kalan kağıtlar saksının kenarlarına doğru bükülür. Bir ip, saksının ağızından 3-4 cm aşağıya (kenar kağıtları sabitlenecek şekilde) birkaç tur sarılır. Kağıtların kurumması için bir süre beklenir. Son olarak davulu sağlamlaştırmak için yüzey kısmı bir koli bandı ile kaplanabilir. Saksı davul tasarlanırken kağıt katları arttıkça daha kalın sesler elde edilebilir. Ek olarak davulu kullanırken mantar babetlerden yararlanılması ve çok sert vuruşlar yapılmaması davulun daha uzun süre kullanılabilmesi açısından önemli olacaktır. (Bkz. Öztürk, 2007, s. 9).

Görsel 1. Saksı davul, Yücesan (2020)

Sapan tef için;

'Y' şeklinde ağaç dalları istenilen şekilde boyanır ve kurumaya bırakılır. Ardından eski gazoz kapaklarının ortalarına çekiç ve çivi yardımı ile delikler açılır (Her gazoz kapağı için tam orta kısmına bir delik olacak şekilde). Bu deliğin yeterli büyüklükte olmasına özen gösterilir. Metal tel, 'Y' şeklinde ağaç dalının bir ucuna sıkıca bağlanır. Ardından orta kısımları delik olan gazoz kapakları bu tele geçirilir ve telin diğer ucu ağaç dalının diğer ucuna sıkıca bağlanır. Bu noktada gazoz kapaklarının rahatça hareket edebiliyor olmalarına özen gösterilir. Bu amaçla gazoz kapaklarının sayıları, büyüklükleri ile ağaç dalının büyüklüğü gözden geçirilip düzenlenebilir. Böylece sapan tef kullanıma hazır hale gelir (Bkz. Erol, 2015, s. 54,55; Öztürk, 2007, s. 43).

Görsel 2. Sapan tef, Yücesan (2020)

Çıngırak için;

İstenilen şekilde ve boyda bir ağaç dalı bulunur. Yün ip ile dalın tutulduğu kısım sarılır ve bir çeşit yumuşak tutacak bölümü oluşturulur. İpe, belli aralıklarla ziller geçirilir ve sabitlenir. Ardından ip, ahşap çubuğa sarılır(çubuk ip ile sarmalanır). Sarma işlemi bittiğinde, ip çubuk üzerinde bulunduğu yere bağlanarak sabitlenir(Bkz. Erol, 2015, s. 52,53). Böylece çıngırak çalima hazır hale gelir.

Görsel 3. Çıngırak, Yücesan (2020)

Etkinlik 2.

Öğrencilerin tasarlanan saksı davul, sapan tef ve çıngırakların seslerini keşfedebilmeleri için fırsat tanınır. Bu amaçla her çocuğun bir süre serbest biçimde çalgısından ses elde etmesi için zaman verilir. Ardından öğretmen

sıralı olarak onları dinlemek istediğini belirtir ve her çocuğun çalgısını kullanarak üretebileceği sesleri arkadaşlarına sunması için gerekli ortamı sağlar. Çocuklar, bu keşif çalışması süresince birbirlerini dikkatle dinlemeleri için motive edilir. Her çocuğun uygulaması tamamlandıktan sonra bir sonraki etkinliğe geçilir.

Etkinlik 3.

Öğretmen çocuklara, tasarlamış oldukları davulları kullanarak seslendirebilecekleri bir tekerleme bildiğini ve bu tekerlemeyi onlarla paylaşmak istediğini söyler ve ardından aşağıda yer alan tekerlemeyi ritim eşlikli olarak seslendirir. Tekerleme içinde rüzgâr sesinin nefes ile canlandırılacağı bölümler mevcuttur. Bu bölümler çocuklarla bir sonraki etkinlikte gerçekleştirilecek olan şarkı söyleme uygulaması için ön hazırlık niteliğinde nefes egzersizi olarak değerlendirilmelidir. Bu amaçla tekerlemenin seslendirildiği süre boyunca ilgili bölümlerin canlandırılması uzun tutulabilir.

RÜZGÂRLI BİR TEKERLEME

Rüzgâr esiyor

(Davula ellerinizi sürterek rüzgâr sesini canlandırın. Eş zamanlı olarak nefesinizi ve sesinizi de kullanın)

Gök gürlüyor

(İki elinizle davula güçlü bir vuruş yaparak gök gürlütsü sesini canlandırın)

Rüzgâr esiyor

(Davula ellerinizi sürterek rüzgâr sesini nefes vererek canlandırın. Eş zamanlı olarak sesinizi de kullanabilirsiniz)

Hemen ardından yağmur yağıyor

(Parmak uçlarınızla davulunuzu çalarak yağmur sesini canlandırın)

Rüzgâr esiyor

(Davula ellerinizi sürterek rüzgâr sesini canlandırın. Eş zamanlı olarak sesinizi de kullanabilirsiniz)

Atım ormanda dıgudık dıgudık dıgudık dıgudık dıgudık dıgudık yürüyor

(İki elinizi kullanarak davula ritmik şekilde vurun ve davulunuzla atın yürüyüş sesini canlandırın).

Öğretmen tarafından ritim eşlikleri ile seslendirilmiş olan tekerleme, çocuklarla birlikte tekrarlanarak seslendirilir.

Etkinlik 4

Öğretmen çocuklara davullar, tefler ve çingiraklar hakkında bir şarkı bildiğini ve bu şarkıyı seslendirirken tasarlamış oldukları davul, sapan tef ve çingırağı kullanabileceklerini söyler. Şarkıyı onlarla paylaşmak istediğini ifade eder. (Şarkı içinde yer verilen sessiz bölümler, tasarlanan çalgılar ile doğaçlamalar yapmak üzere kullanılır.) Aşağıda yer alan şarkı çocuklarla paylaşılır.

Haylaz Kedim

Söz-Müzik: Esra Yücesan

Hay laz ke dim çok ya ra maz oy nar oy nar hiç dur maz

da vu lum çal sa se si e vi sar sa a ca ba ne ya par?

2. Haylaz kedim çok yaramaz
Oynar oynar, hiç durmaz
Sapan tefim çalsa
Sesi evi sarsa
Acaba ne yapar?

3. Haylaz kedim çok yaramaz
Oynar oynar, hiç durmaz
Çingırağım çalsa
Sesi evi sarsa
Acaba ne yapar?

Değerlendirme

Aşağıda yer verilen değerlendirme soruları çocuklara yöneltilir ve her çocuğun düşüncelerini ifade etmesi için gerekli zamanın tanınmasına özen gösterilir;

-Haylaz kedim şarkısını sevdiniz mi? Davul, sapan tef ve çingirak çalarken nerede zorlandınız? Neresi kolaydı?

-Hangi müzik aletini çaldınız? Hangisini çalmak isterdiniz?

-Hangi çalgıyı yaptınız? Hangi malzemeleri kullandınız? Acaba davul, çingirak ve sapan tef yapmak için başka hangi malzemeleri kullanabiliriz?

-Tekerlemeyi sevdiniz mi? Tekrar seslendirmek ister misiniz?

-Bana ve arkadaşlarınıza bu etkinliğimiz ile ilgili neler söylemek istersiniz?

Çocuklara, etkinliğe katılımlarından ötürü teşekkür edilir ve etkinlik sonlandırılır.

Etkinlik Çeşidi: Müzik, Sanat Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği

Etkinlik adı: Bagetler Yapalım.

Yaş Grubu: 60-66 ay

Süre: 40-45 dk. (Öğrenci sayısı ve çocukların ilgi süresine göre esnek tutulması önerilmektedir.)

Kazanımlar ve Göstergeleri:

Bilişsel Gelişim

Kazanım 1. Nesne/durum olaya dikkatini verir. (**Göstergeleri:** Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır. Dikkatini çeken nesne/durum/olaya yönelik sorular sorar. Dikkatini çeken nesne/durum/olayı ayrıntılarıyla açıklar.)

Dil Gelişimi

Kazanım 2. Sesini uygun kullanır. (**Göstergeleri:** Konuşurken/şarkı söylerken nefesini doğru kullanır. Konuşurken/şarkı söylerken ses tonunu, hızını ve şiddetini ayarlar.)

Kazanım 5. Dili iletişim amacıyla kullanır. (**Göstergeleri:** Konuşma sırasında göz teması kurar. Konuşurken jest ve mimiklerini kullanır. Konuşmayı başlatır. Konuşmayı sürdürür. Konuşmayı sonlandırır. Sohbe katılır. Konuşmak için sırasını bekler. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler. Duygu ve düşüncelerinin nedenlerini söyler.)

Sosyal ve Duygusal Gelişim

Kazanım 3. Kendini yaratıcı yollarla ifade eder. (**Göstergeleri:** Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder. Nesnelere alışılmışın dışında kullanır. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.)

Kazanım 5. Bir olay veya durumla ilgili olumlu/olumsuz duygularını uygun yollarla gösterir. (**Göstergeleri:** Olumlu/olumsuz duygularını sözel ifadeler kullanarak açıklar.)

Motor Gelişim

Kazanım 5. Müzik ve ritim eşliğinde hareket eder. (**Göstergeler:** Bedenini, nesnelere ve vurmalı çalgıları kullanarak ritim çalışması yapar. Basit dans adımlarını yapar. Müzik ve ritim eşliğinde dans eder. Müzik ve ritim eşliğinde çeşitli hareketleri ardı ardına yapar.) (MEB, 2013, s. 20,25,28,33).

Materyaller: İnce düzgün kesilmiş çubuklar (hazır kesilmiş uçurtma çubukları da tercih edilebilir), farklı büyüklüklerde ahşap boncuklar, farklı büyüklüklerde şişe mantarı, 50 adet ahşap çöp şiş, elektrik bandı, yün iplik, yapıştırıcı (tercihen sıvı silikon), ahşap kesici.

Sözcükler: Baget.

Kavramlar: ----

Öğrenme Süreci

Etkinlik 1.

Bu etkinlik eğitsel amaçlı çalgı tasarımı uygulamaları kapsamında farklı malzemelerden yararlanarak, farklı tınılara sahip bagetler (üç çeşit) tasarlama çalışmalarını içermektedir. Bu bagetler uzun süre kullanılacak dayanıklılıkta olacağından çocuk sayısı kadar (çift olarak) tasarlanabilirler. Müzik merkezinde kalabilirler, tüm yıl boyunca müzik etkinlikleri içinde kullanılabilirler.

Tasarım sürecini öğrencilerle birlikte gerçekleştirirken bazı aşamalarda onlara destek sağlanması gerekecektir. Bu nedenle tasarım çalışmalarının (imkânlar dahilinde) yardımcı öğretmenler ve/veya anne-babalar eşliğinde gerçekleştirilmesi, başarılı bir tasarım süreci için katkı sağlayıcı olabilir.

Boncukla baget için;

Ahşap çubuk 30 cm uzunluğunda kesilir. Çubuğun bir ucuna geçirmek üzere uygun büyüklükte bir boncuk seçilir. Boncuğun içine bir miktar sıvı silikon sürülür ve boncuk, çubuğun ucuna geçirilerek aynı yerde sabitlenir. Silikon kurduktan sonra çubuğun diğer tarafına tutacak olarak kullanılmak üzere yumuşak bir doku oluşturmak için ip sarılır. Yaklaşık olarak 5 cm uzunluğunda gerçekleştirilecek sarma işlemi tamamlandığında ip, sıvı silikon ya da yapıştırıcı ile ahşap çubuğa sabitlenir. Bu şekilde 2 adet baget hazırlanır. Kullanılan yapıştırıcılar tamamen kurduğunda bagetler kullanıma hazır olacaktır (Bkz. Erol, 2015, s. 72,73; Öztürk, 2007, s. 24).

Görsel 4. Cam boncuklarla bagetler, Yücesan, 2020.

Görsel 5. Ahşap boncuklarla bagetler, Yücesan, 2020.

İple büyük baget için;

Ahşap çubuk 30 cm uzunluğunda kesilir. Çubuğun bir ucuna geçirmek üzere uygun büyüklükte bir şişe mantarı seçilir. Mantarın orta kısmına çubuğun geçirilebileceği büyüklük ve derinlikte bir delik açılır. Ardından bu delinmiş bölüme bir miktar sıvı silikon dökülür ve çubuk bu bölümden mantara geçirilir. Sıvı silikonun donduğundan ve çubuğun mantara tamamen yapıştığından emin olunana dek beklenir. Ardından yumuşak dokuda bir iplik seçilir. İplik mantarı birçok açıdan çevreleyecek şekilde (mantar görünmeyene dek her yönden) sarma işlemi gerçekleştirilir. Yumuşak bir doku elde edildiğinde iplik, bir iğne yardımı ile sarılı kısımların içinden geçirilerek iyice sabitlenir. Ardından kesilmiş olan ipliğin açıkta kalan uç kısmı, sarılı kısmın içine gizlenir. Bu aşamadan sonra çubuğun diğer tarafına tutacak olarak kullanmak üzere yumuşak bir doku oluşturmak için yine ip sarılır. Yaklaşık olarak 5 cm uzunluğunda gerçekleştirilen sarma işlemi tamamlandığında ipin açıkta kalan uç kısmı sıvı silikon ya da yapıştırıcı ile ahşap çubuğa sabitlenir. Daha estetik bir görüntü ve dayanıklılık için ipin açıkta kalan uç kısmı, sarılı kısmın altına saklanabilir. Bu şekilde 2 adet baget hazırlanır. Kullanılan yapıştırıcılar tamamen kurduğunda bagetler kullanıma hazır olacaktır(Bkz. Erol, 2015, s. 72,73).

Görsel 6. İple büyük bagetler, Yücesan, 2020

*Bu çalışmada farklı büyüklükte şişe mantarları kullanarak farklı büyüklükte bagetler de tasarlanabilir(Bkz. Görsel 7).

Görsel 7. İple küçük bagetler; Yücesan, 2020.

Çöp Şiş ile Baget için;

25 adet ahşap çöp şiş alınır ve sivri kısımları ahşap kesici yardımı ile düz hale getirilir. Eşit uzunlukta hazırlanmış olan çöp şişler (topluca) bir ucundan kavranır ve avuç içine gelen kısmından biraz daha kısa olacak şekilde elektrik bandı ile sarılır. Bu şekilde çöp şişlerin birbirine tutunduğundan emin

olduğunda bant kesilir. Ahşap çöp şişlerin görünen alt kısımları da elektrik bandı ile sarılarak kapatılır. Son olarak elektrik bandının görünmemesi ve daha konforlu bir kullanım için bu bölge yumuşak bir ip ile sarılarak kaplanır. Aynı şekilde 2 adet baget hazırlanır. Böylece tutacak bölümleri de tamamlanmış olan bagetler kullanıma hazır olacaktır(*Bu tasarım çalışmasının uygulama basamakları Milli ve Özyoğurtçu, (2017) tarafından paylaşılan materyal görseli (s. 63) üzerinden yapılandırılmıştır).

Görsel 8. Çöp şişlerden bagetler; Yücesan, 2020.

Etkinlik 2.

Her çocuğun kişisel davulunu alması sağlanır (Bu çalışmada bir önceki etkinlikte yer verilen saksı davullardan yararlanılabilir. Bagetlerle çalmak çocuklarda bir heyecan ve coşku yaratabilir. Bu durumda kuvvetli vuruşlar yapmak isteyen çocuklar da olabilir. Bu nedenle saksı davulun yanı sıra kuvvetli vuruşlar için daha dayanıklı olabilecek sert plastik yoğurt kovalarından yapılabilecek davullardan da yararlanılabilir. Son olarak çocukların çalışma masaları hatta etkinlik ortamının zemini bile (ahşap bir zemin ise) büyük bir davul olarak hayal edilebilir ve çalma çalışmasında kullanılabilir). Ardından çocukların bagetlerini kullanarak bir süre serbest şekilde davul çalmalarına fırsat verilir. Topluca gerçekleştirilebilecek bu çalışmadan sonra çocuklara bireysel çalma uygulaması yapabilmeleri için imkân tanınır. Bu esnada tüm çocukların arkadaşları tarafından dinlenmelerine ve bireysel doğaçlamalarını tamamlamalarına özen gösterilir.

Etkinlik 3.

Öğretmen çocuklara bagetler hakkında bir şarkı bildiğini ve (bu şarkıyı seslendirirken tasarlamış oldukları bagetleri de kullandığını belirterek) şarkıyı onlarla paylaşmak istediğini söyler. Aşağıda yer alan şarkı çocuklarla paylaşılır;

Büyük Davulum

Söz-Müzik: Esra Yücesan

Bü yük da vu lum bü yük ba get ler is ti yor

bü yük da vu lum bü yük ba get ler is ti yor

bü yük ba get ler da vu lu mu çal sa na sıl ses ve rir?

bü yük ba get ler da vu lu mu çal sa na sıl ses ve rir?

1,2,3,4

2. Büyük Davulum
Küçük Bagetler istiyor
Küçük bagetler davulumu çalsa
Nasıl ses verir?

3. Büyük davulum
Boncuk bagetler istiyor
Boncuk bagetler davulumu çalsa
Nasıl ses verir?

4. Büyük davulum
Çubuk bagetler istiyor
Çubuk bagetler davulumu çalsa
Nasıl ses verir?

Öğretmen tarafından (bagetlerin kullanıldığı bölümlerde ritim doğaçlamaları yapılarak) çalgı eşlikli seslendirilen şarkı, çocuklara kulaktan öğretim yöntemi ile öğretilir. Ardından şarkı, her çocuğun tasarlanan bagetleri kullanması sağlanacak şekilde toplu olarak seslendirilir (Örn.

çocuklar şarkı sözlerinde yer alan baget çeşitlerine göre gruplara ayrılabilir ve şarkı içinde kendi grubunun kullanacağı baget sırası geldiğinde çalım yapabilir. Ya da her çocuk için her bagetten bir çift tasarlanabilir ve böylece her çocuk şarkı boyunca sözlere uygun olacak şekilde bu bagetler ile çalgı eşliği yapabilir. Çalgı eşliği için sabit bir ritim kalıbı belirlenebilir ve ilgili yerlerde kullanılabilir ya da bu bölümlerde çocuklar, sıralı şekilde doğaçlama yapmak üzere serbest bırakılabilir.). Çocukların istekleri doğrultusunda çalgı eşikli şarkı söyleme çalışması tekrar edilebilir ve etkinlik tamamlanır.

Değerlendirme

Aşağıda yer verilen değerlendirme soruları çocuklara yöneltilir ve her çocuğun düşüncelerini ifade etmesi için gerekli zamanın tanınmasına özen gösterilir;

-Bagetlerini yaparken hangi malzemeleri kullandın? Hangi malzemeleri kullanabiliydin?

-Farklı bagetleri kullandığımızda farklı tınıda sesler elde etmiştik. Sizce bu farklılığın sebebi neydi?

-Hangi bagetle çalmak sizin için daha keyifliydi? Neden?

-Bagetlerim şarkısını sevdiniz mi? Bir kez daha seslendirmek ister misiniz?

-Bagetlerinizi kullanarak ritim doğaçlaması yapmak ister misiniz?

-Bana ve arkadaşlarınıza bu etkinliğimiz ile ilgili olarak neler söylemek istersiniz?

Çocuklara etkinliğe katılımlarından ötürü teşekkür edilerek etkinlik sonlandırılır.

Etkinlik Çeşidi: Müzik, Sanat, Türkçe, Drama Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği

Etkinlik adı: Ses ve Nefes Çalışması

Yaş Grubu: 48-66 ay

Süre: 40-45 dk. (Öğrenci sayısı ve çocukların katılım süresine göre esnek tutulması önerilmektedir.)

Kazanımlar ve Göstergeleri:

Bilişsel Gelişim

Kazanım 1. Nesne/durum olaya dikkatini verir. (**Göstergeleri:** Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır. Dikkatini çeken nesne/durum/olaya yönelik sorular sorar. Dikkatini çeken nesne/durum/olayı ayrıntılarıyla açıklar.)

Dil Gelişimi

Kazanım 2. Sesini uygun kullanır. (**Göstergeleri:** Konuşurken/şarkı söylerken nefesini doğru kullanır. Konuşurken/şarkı söylerken sesinin tonunu, hızını ve şiddetini ayarlar.)

Kazanım 5. Dili iletişim amacıyla kullanır. (**Göstergeleri:** Konuşma sırasında göz teması kurar. Konuşurken jest ve mimiklerini kullanır. Konuşmayı başlatır. Konuşmayı sürdürür. Konuşmayı sonlandırır. Sohbeta katılır. Konuşmak için sırasını bekler. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler. Duygu ve düşüncelerinin nedenlerini söyler.)

Sosyal ve Duygusal Gelişim

Kazanım 3. Kendini yaratıcı yollarla ifade eder. (**Göstergeleri:** Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder. Nesnelere alışılmışın dışında kullanır. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.)

Kazanım 5. Bir olay veya durumla ilgili olumlu/olumsuz duygularını uygun yollarla gösterir. (**Göstergeleri:** Olumlu/olumsuz duygularını sözel ifadeler kullanarak açıklar.) (MEB, 2013, s. 20,25,28).

Materyaller: Genişçe dikdörtgen fayans(1 adet), kalın yumuşak iplik, cetvel, kalem, bocuk bagetler.

Sözcükler: Ksilofon, fayans, tembel hayvan.

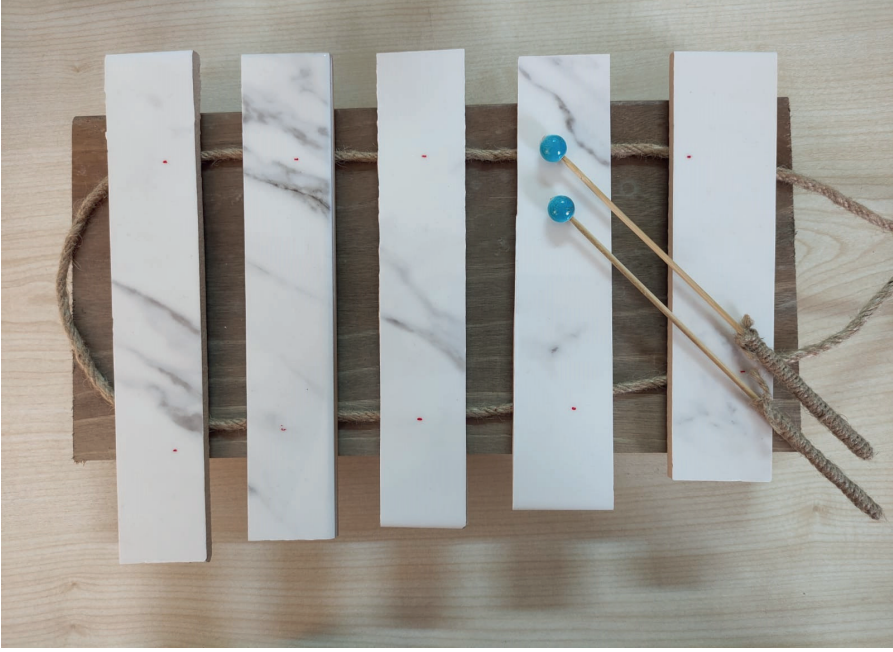
Kavramlar: ----

Ön Hazırlık

Bu etkinlikte kullanılmak üzere çalışma öncesinde müzik eğitimcisi tarafından eğitsel amaçlı çalgı tasarımı uygulamaları kapsamında farklı malzemelerden yararlanılarak ksilofon tasarımı yapılacaktır. Tasarlanan ksilofon uzun süre kullanılabilir dayanıklılıkta olacağından müzik eğitimcisi ve aile iş birliği ile çocuk sayısı kadar tasarlanabilir. Tasarlanan bu ksilofonlar müzik merkezinde kalabilirler ve tüm yıl boyunca istenildiği zaman müzik etkinlikleri içinde kullanılabilirler.

Genişçe dikdörtgen bir fayans usta yardımı ile mümkün olduğunca eşit genişliklerde ve orantılı olarak kısaltılarak parçalara ayrılır(bu noktada mevcut olan fayans parçalarından da yararlanılabilir ancak düzenli kesilmiş fayans parçaları ile daha yakın sıralı sesler elde edilmesi mümkün olabilir). Ardından her bir fayans parçasının uzunluğunun %22'lik mesafesi hesaplanır ve fayans parçasının her iki tarafında bu mesafeye denk gelen yerler işaretlenir. Hazırlanan fayans parçalarının üzerine dizilebileceği geniş tahtanın üzerine ip yerleştirilir. İp, işaretlenmiş olan yerlerin altından geçecek şekilde

düzenlenir ve fayans parçaları ipin üzerine belli aralıklarla sıralanır. Sert bir baget kullanılarak ksilofon çalınır(Bkz. Erol, 2015, s. 56,57).

Görsel 9. Fayanstan ksilofon ve Cam boncuklardan bagetler; Yücesan, 2020.

Öğrenme Süreci

Etkinlik 1.

Etkinlik öncesinde hazırlanmış olan ksilofon çocuklara tanıtılır. Çocuklar, çalgıya dokunmaları ve ses üretmeleri için yönlendirilir.

Etkinlik 2.

Çocuklarla tembel hayvanlar hakkında sohbet edilir. Tembel hayvanların bir kısmının uyumayı çok sevdiğine vurgu yapılır ve öğretmen tembel hayvan hakkında bir öykü bildiğini belirtir. Müziği çok seven ve şarkı söylemek isteyen bir tembel hayvanın öyküsü... Öyküyü onlarla paylaşmak istediğini söyler. Öyküyü anlatırken onların da kendisine eşlik etmesini ister. Çember şeklinde oturulur. Öğretmen önceden hazırlanmış olduğu ksilofonu çalmaya hazır şekilde önüne koyar ve öyküyü anlatmaya başlar;

ŞARKI SÖYLEMEK İSTEYEN TEMBEL HAYVAN

Günlerden bir gün tembel hayvan her zaman olduğu gibi uzunca süren uykusundan uyanmış,

(Eş zamanlı olarak uyanma canlandırması yapılır).

Bir oraya uzanmış, bir buraya uzanmış, bir buraya, bir şuraya uzanmış,

(Bedenin gevşemesi ve rahatlaması için sağa, sola, yukarı, öne ve geriye doğru gerinme hareketi yapılır).

Bugün şarkı söyleyeceğimden eminim diye düşünmüş, dudaklarını ovalamış, sağa sola yuvarlamış,

(Dudak çevresi parmaklarla nazikçe ovalanır ve sağa, sola, aşağı, yukarı hareket ettirilir).

Yüzünü ovalamış, sağa sola yuvarlamış,

(Yüz parmaklarla ovalanır ve sağa, sola yukarı, aşağı hareket ettirilir).

Derin bir nefes almış, sineği kovalamış,

(Nefes alınır ve tutulur; bu esnada sinek kovalama canlandırması yapılır),

Üffff demiş, nefesini vermiş,

(Tutulan nefes kontrollü şekilde boşaltılır).

Tembel hayvan üşenmiş, boşvermiş, usulca uzanmış, uykuya dalmış,

(Uykuya dalma canlandırması yapılır).

Rüyasında öyle güzel sesler duymuş öyle güzel sesler duymuş ki,

(Öğretmen tarafından ksilofonla ezgi doğaçlaması yapılır)

Yine şarkı söylemek istemiş, hop diye uyanmış,

(Uykudan uyanma canlandırması yapılır ve öykü tekrar başa döner).

*Bu öykünün nefes çalışması içeren bölümü, çocukların ilgisi doğrultusunda birden çok defa tekrar edilebilir.

Çocukların ilgi ve istekleri doğrultusunda tekrarlanabilecek olan bu egzersizlerin ardından şarkı söyleme uygulamalarına geçilebilir.

Değerlendirme

-Öyküyü sevdiniz mi? Tekrar seslendirmek ister misiniz?

-Tembel hayvan şarkı söylemek isterse ona ne demeliyiz?

-Şimdi her birlikte hangi şarkıyı söylemek istersiniz?

Çocukların seslendirmek istedikleri şarkı toplu olarak seslendirilerek etkinlik tamamlanır.

KAYNAKÇA

- Akay, C. (2019). *Öğretim materyalleri*. T. Yanpar Yelken (Ed.). Öğretim teknolojileri içinde (s. 45-64). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Atak Yayla, A. & Dalmışlı F. (2014). Müzik eğitiminde öğretim materyallerinin kullanımı. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(10), s. 199-214. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/makusobed/issue/19442/206820>
- Dere, Z. (2008). *Ankara il merkezindeki anasınıflarında görev yapan öğretmenlerin müzik eğitiminde yaşadıkları sorunların incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp> üzerinden erişim sağlanmıştır.
- Erol, O. (2015). *Kendin yap, kendin çal*. Ankara: Eğiten Kitap.
- Gölbaşı, E. (2013). *Okul öncesi öğretmenlerinin müzik etkinliklerindeki mesleki yeterliliğinin değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp> üzerinden erişim sağlanmıştır.
- Günay, E. & Özdemir, M. A. (2006). *Müzik öğretimi teknolojisi ve materyal geliştirme*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Gürman, Ü. (2019). *Arduino ile müzik eğitiminde materyal tasarımı*. (Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp> üzerinden erişim sağlanmıştır.
- Kaya, Z. (2006). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: PegemAYayıncılık.
- Koca, Ş. (2018). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Müzik Öğretim Materyallerinin Kullanım Durumları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(60), s. 762-766. <https://www.sosyalarastirmalar.com/archive/jisr-volume-11-issue-60-year-2018.html>
- Milli, Z. M., & Özyoğurtcu, S. (2017). *Orffestra 'bir varmış bir yokmuş' hikayeleri ile Orff Schulwerk uygulamaları*. Ankara: Eğiten Kitap.
- Öztürk, A. (2007). *Nesnelere ve çalgılara (atık araç gereçlerden çalgı yapımı)*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Salı, G., Akkol, M. L., & Oğuz, V. (2013). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Müzik Etkinliklerinde Yaşadığı Sorunlar. *Sosyal Bilimler Dergisi*, XV(2), s. 79-100. https://sbd.aku.edu.tr/?page_id=50
- Salmon, S. (2005). "Herkes için müzik", [*Leben-Lachen-Lernen, Down Syndrom Avusturya, Kongre Özel Sayısı, Hallein, 2003 Eylül, s.15-17*], *Orff Schulwerk Eğitim ve Danışmanlık Merkezi*, Sonbahar(Info 8), s. 26-28.
- Sungurtekin, Ş. (2001). "Uygulamalı Çevre Eğitimi Projesi" Kapsamında Ana ve İlköğretim Okullarında "Müzik Yoluyla Çevre Eğitimi". *Uludağ Üni-*

- versitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, XIV(1), s. 167-178. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/uefad/issue/16676/173257>*
- Şenol Sakin, A. (2019, Nisan). *Müzik öğretmenliği lisans programında yer alan “öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı (öğretim teknolojileri)” dersi uygulaması (Bursa Uludağ Üniversitesi örneği)*. M. Kılıç ve M. Eraslan (Ed.). 6. Uluslararası Multidisipliner Çalışmaları Kongresi Eğitim Bilimleri Tam Metin Bildiri Kitabı (s. 73-84) içinde. Gaziantep, Türkiye. <https://www.multicongress.net/dosyayonetimi.php>
- Yılmaz Bolat, E. (2017). Okul öncesi öğretmenlerinin müzik etkinlikleri konusundaki görüşlerinin belirlenmesi. *idil*, 6(35), s. 2073-2096. <https://www.idildergisi.com/arsiv.php?dergi=115>
- Yücesan, E. (2020). *Görsel 1. Sakı davul*. [Fotoğraf]. Esra Yücesan Kişisel Arşivi.
- Yücesan, E. (2020). *Görsel 2. Sapan tef*. [Fotoğraf]. Esra Yücesan Kişisel Arşivi.
- Yücesan, E. (2020). *Görsel 3. Çıngırak*. [Fotoğraf]. Esra Yücesan Kişisel Arşivi.
- Yücesan, E. (2020). *Görsel 4. Cam boncuklarla bagetler*. [Fotoğraf]. Esra Yücesan Kişisel Arşivi.
- Yücesan, E. (2020). *Görsel 5. Ahşap bocuklarla bagetler*. [Fotoğraf]. Esra Yücesan Kişisel Arşivi.
- Yücesan, E. (2020). *Görsel 6. İple büyük bagetler*. [Fotoğraf]. Esra Yücesan Kişisel Arşivi.
- Yücesan, E. (2020). *Görsel 7. İple küçük bagetler*. [Fotoğraf]. Esra Yücesan Kişisel Arşivi.
- Yücesan, E. (2020). *Görsel 8. Çöp şişlerden bagetler*. [Fotoğraf]. Esra Yücesan Kişisel Arşivi.
- Yücesan, E. (2020). *Görsel 9. Fayanstan ksilofon ve Cam boncuklardan bagetler*. [Fotoğraf]. Esra Yücesan Kişisel Arşivi.
- Yükseköğretim Kurulu[YÖK]. (2018), *Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları*, Erişim adresi: <https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/yeni-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari> 01.09.2023 tarihinde erişilmiştir.

